

Objectiu: Ajudar a adquirir competències comunicatives i de treball en equip.

INTRODUCCIÓ

Entre altres característiques l'ABP destaca:

- **treball en equip** que comporta desenvolupar habilitats comunicatives i interpersonals.
- **treball cooperatiu** que consisteix en fixar uns objectius que satisfacin a tots els membres
- **interdisciplinarietat** el problema es pot plantejar en el context d'una assignatura, però la seva solució requereix coneixements d'altres assignatures i de cursos inferiors.

Implementar amb èxit les PBL depèn, en gran mesura, de les habilitats pedagògiques dels professors - tutors. És necessari que siguin docents competents, principalment, en **habilitats comunicatives, en dinàmica de grups i en el treball en equip**.

GUIÓ

QUÈ VOL DIR SER COMPETENT?

- **Elements que integren la competència professional:**
 - Capacitat, habilitat i competència
- **Competències dels professionals de la docència:**
 - Competències teòriques o conceptuals, competències psicopedagògiques i metodològiques i socials.
- **Competències comunicatives:**
 - El llenguatge verbal
 - paraverbal
 - no verbal
- **Competències per al treball en equip**

- Dinàmica de grups.

DESENVOLUPAMENT

QUÈ VOL DIR SER COMPETENT?

Es considera un professional competent quan sap gestionar una situació professional complexa:

1. Sap actuar i reaccionar amb pertinència, sap el que cal fer,
2. sap combinar els recursos i mobilitzar-los,
3. sap transferir, treballar en equip,
4. sap aprendre a aprendre, adaptar-se als canvis, ser flexible,
5. sap comprometre's, acceptar córrer riscos, sap emprendre, aplica l'ètica professional.

- **Elements que integren la competència professional:**

- **Capacitat:** conjunt de disposicions genètiques que tenim des del moment de néixer i que permeten executar unes conductes. La seva actuació és inconscient i automàtica.
- **Habilitat:** capacitat que ha estat desenvolupada per mitjà de la pràctica (ser hàbil en una tasca implica comptar amb la capacitat innata per fer-ho i saber alguns procediments que garanteixen fer-la). Les habilitats poden ser analitzades a través dels procediments. Perícia, destresa.
- **Competència:**
 - Dret de decidir, en virtut d'un reconegut coneixement de la matèria. Aptitud, fet d'entendre pregonament d'una matèria. (Diccionari de la llengua catalana).
 - Capacitat per aplicar coneixements, habilitats i actituds en diferents contextos. (Departament d'Educació)
 - Capacitat d'un individu per produir, entendre, apte per desenvolupar una professió.

- **Competències dels professionals de la docència:**

- Competències teòriques o conceptuals, **saber cognitiu**, domini d'un camp disciplinari.
- Competències psicopedagògiques i metodològiques, **saber per què i saber com**, es poden aprendre a través de la teòrica - pràctica o de l'experiència.
- Competències socials, **el saber ser i saber estar**, habilitats comunicatives i de treball en equip.

En aquesta última vull fer incidència perquè els professionals docents són menys conscients de la seva importància.

- **Competències comunicatives:**

- El llenguatge verbal
- paraverbal
- no verbal

- **Competències per al treball en equip**

- Dinàmica de grups.

En general donem molta importància en transmetre conceptes, i no reparem en com els transmetem.

Està demostrat que en una exposició, que segons als experts no hauria de durar més de 20', perquè més temps l'audiència comença a desconnectar, el que comuniquem al públic correspon:

El 7% al llenguatge verbal

El 38% al llenguatge paraverbal (expressió, gestos, posició...)

El 55% al llenguatge no verbal

(Albert Mehrabian, investigador pioner del llenguatge corporal, 1960)

El llenguatge verbal, hem de tenir molt en compte el com parlem, **el vocabulari**, perquè és diferent donar classes a 1r. d'ESO o a 4t. o a Batxillerat o a Cicles formatius.

El llenguatge sempre s'ha d'adaptar al públic, i ha de ser: clar, concís, concret, coherent, correcció lingüística, riquesa lèxica.

Dicció, pronunciació: clar, fluït i alt

El llenguatge paraverbal, hem de pensar en:

La velocitat, massa ràpid pot indicar dinamisme, però també pot fer desconnectar a l'audiència, pot fer perdre l'interès.

El to de veu, parlar de forma monòtona, irritat, irònic... pot resultar desagradable.

El volum, un to excessivament alt pot crispar, mentre que un to baix resulta avorrit. Variar el volum crida l'atenció.

La vocalització, accentuació... pot aclarir i entendre millor la comunicació. Articulació.

Exemple: Un estudi que vaig fer sobre aquest aspectes, va haver alumnes que definien el to veu dient: "sembla que sempre estigui enfadat", "sempre parla renyant".

L'amenaça d'enuig té un component de por; així, si cridem a una classe, estem transmetent cert grau de por.

Els docents efectius somriuen més, i utilitzen una entonació més de broma.

El contacte visual, el contacte físic, el tipus de gestos, les expressions facials... es capten ràpidament i poden ajudar a generar seguretat, confiança, alegria, dinamisme...

La gesticulació pot delatar-nos molt més que el llenguatge. *Es diu que es pot mentir amb les paraules però no amb els gestos.* **La nostra expressió corporal pot reforçar el que estem dient o pot contradir-lo.**

L'estudi referit, "La professora entra a la classe i saluda amb un somriure, que t'anima a interessar-te més per l'assignatura".

El llenguatge no verbal

- És el mateix parlar al darrera de la taula, que passejant pel mig de la classe?
- És el mateix parlar de braços creuats que tenir-los en moviment?
- Ens veuen igual si anem vestits amb vestit jaqueta i corbata que amb pantalons curts i un camisa florejada?

Parlar al darrera d'una taula és establir barreres, explicar passejant per tota la classe indica domini i control de la situació.

Estar-hi de braços creuats, indica tancament, dificulta l'accés a la persona.

Com vestim indica qualitats de la persona: polidesa, senzillesa, ostentació...

La imatge és important en tant que diu bastant de com som. No es tracta de ser esclaus de la imatge, sinó de mostrar-nos naturals i alhora transmetre una sensació agradables i coherent amb la professió que duem a terme.

El que un docent agradi o no als alumnes pot afectar significativament en la seva actitud cap a la matèria, i fer que continuïn amb ella si poden elegir. Valoració dels alumnes sobre les competències docents: aproximadament igual que la valoració que fent d'ells:

- 30% conceptes – saber cognitiu
- 50% procediments – saber per què i com
- 20% actitud – saber ser i estar

L'altre eix en el qual se centra la meua intervenció és en el **saber estar**, en com ens relacionem i col·laborem amb els nostres companys, en treballar en equip.

- Amb el treball individual l'educador avui en dia pot fer ben poca cosa
- L'experiència personal docent no és condició suficient per mantenir la competència professional en escenaris de canvi com els que estem vivint.
- És necessari reforçar la formació i interacció entre docents, és a dir, la cooperació entre docents.

L'activitat de formar i d'ensenyar a aprendre cada vegada és més complexa perquè intervenen multitud de factors produïts pels canvis socials (multiculturalitat, diferents models familiars...), econòmics (globalització) i els tecnològics (societat de la informació i del coneixement), que afecten als nostres alumnes; i el professor especialista de secundària o el mestre de primària es veu amb la necessitat de col·laborar amb professionals de la sanitat, d'assistents socials i altres companys especialistes d'altres matèries per poder desenvolupar més completa i amb èxit la seva feina. Per tot això, és necessari disposar de la capacitat-habilitat, no sempre fàcil de desenvolupar, de treballar en equip.

Treballar en equip, no és el mateix que treballar en grup. L'equip suposa que cada membre posi a disposició del grup les seves habilitats, capacitats, intel·ligències (espacial, emocional, lingüístiques...) per actuar de forma unitària.

Treballar en equip és un treball **cooperatiu**, en què els objectius del treball han de ser compartits i els resultats han de beneficiar a tots els membres per igual. **"Tots estem en el mateix vaixell"**, la salvació depèn de cada un i de tots en conjunt.

El treball en equip enriqueix el treball individual, perquè es comparteixen coneixements i augmenten els coneixements de cada un dels membres i els capacita per a generar nous coneixements.

El treball en equip no és la suma del treball de cada un dels membres, és dialogar, consensuar objectius comuns, és la interacció, **la col·laboració**, l'aportació dels coneixements i les habilitats de cada un dels membres per aconseguir un treball molt més aprofundit i qualitatiu. «No tinc més remei que exigir-li al altre que respongui de la seva part, perquè el meu treball depèn d'ell».

El treball en equip ha de funcionar com una orquestra, cada un toca el seu instrument en el moment adequat i la interacció donarà com a resultat la peça musical, però pot haver una diferència que no hi ha assaig, és una creació col·lectiva on pot haver factors psicològics que no s'han previst amb anterioritat i poden entrebancar el procés i els resultats, però amb conscienciació i coneixement de dinàmica de grups pot ajudar a conduir i millorar el treball de l'equip. **El tot és més que la suma de les parts, és una interacció constructiva.**

Què necessitem desenvolupar per a què el treball en equip sigui dinàmic i profitós?

Fase preparatòria . Conscienciació

- **Cada membre ha de tenir molt clar que pot aportar al grup, quines són les seves potencialitats i limitacions.**

Reconèixer que puc aportar al grup i que em pot reportar el grup

- **Planificar reflexivament el treball a realitzar, tenir clar que volem aconseguir, com ho farem, recursos disponibles, probables dificultats...**

Una bona planificació pot evitar possibles frustracions.

- **Establir objectius clars, realistes i assolibles a curt termini (en principi) graduables i avaluables.**

Seria la guia, el full de ruta. Evitarà la dispersió i pèrdua de temps. Ben definits i consensuats permetran la cohesió

- **Assegurar-se de que es disposa de los recursos materials, humans i funcionals per a poder desenvolupar el treball.**

Puntualitat al començar i acabar, cada un aporta el que ha treballat o reflexionat prèviament, evitarà allargar i fer pesades les sessions.

- **Papers o rols rellevants**

Segons les habilitats personals

- Coordinador (ofereix i demana informació, ajuda a centrar el tema, sintetitza, controla el temps...)

Evitarà desordre, pèrdua de temps, desmotivació.

- Raonador/Cohesionador (escolta atentament, analitza i jutja amb exactitud, percep totes les opcions, evita els enfrontaments...).

Evitarà moments de tensió, irritació, valoracions incorrectes, rumors

- Secretari (registra el què s'ha acordat).

- **L'acceptació de les diferències**

Idees, habilitats i actituds, és un enriquiment per a l'equip encara que pot generar conflictes.

- **Reflexionar sobre les competències socials, de comunicació efectiva**

- Expressar les pròpies opinions de forma **assertiva**. Ús d'un llenguatge diplomàtic per a defensar opinions, interessos i drets. **«Amabilitat, aquest llenguatge que poden sentir els sords i poden veure els cecs.»**
- **Escoltar activament**; saber posar-se en el lloc de l'altre i comprendre'n el punt de vista. Escoltar per entendre.
- Escoltar, analitzar i tenir en compte opinions diferents a la pròpia amb sensibilitat i esperit crític. Valorar objectivament i respectant als altres.

«Deixa'm escoltar què hi tens a dir, primer. – En comptes d'escoltar amb la intenció de replicar, escolto empàticament per tal d'entendre profundament, totalment, el vostre paradigma. Quan us puc explicar el vostre punt de vista tan bé com vosaltres mateixos, llavors em concentro a comunicar-vos el meu punt de vista per tal que vosaltres també l'entengueu.» (Covey, 1997: 332)

- **Actitud sempre positiva**. Les objeccions convertir-les en preguntes.

- **Informacions puntuals, clares i fidedigna.**

Permet confiança, evitar interpretacions equivocades i dissuadeix la por.

- **Avaluar periòdicament.**

Evitar resultats no desitjats.

- **Grups no massa grans (5-9 membres)**

Per ser operatius i facilitar acords.

- **Lloc i ambient de treball agradable i acollidor**

Per treballar a gust.

Els bons equips són com les famílies no neixen, sinó que es creen i creixen, i s'estableixen un vincles que ens fan capaços de fer renúncies personals.

Desenvolupament de les sessió de treball

Ordre del dia de la sessió de treball conjunta, coneguda per tots

Aquesta ha d'incloure la "revisió de les decisions preses en la reunió anterior i l'estat de compliment de les mateixes".

- Complir amb l'horari previst

Final de les sessió de treball conjunta

Revisió dels objectius previstos i accions pendents

Avaluació

Com ha funcionat el grup? Unes possibles orientacions per a reflexionar seria pensar si s'han seguit les pautes del procediment:

- S'ha ajustat el treball a les possibilitats materials, humanes i de temps.
- Es raona la millor manera de distribuir el treball entre les persones i en el temps.
- Ha existit un repartiment clar i correcte de les feines entre els membres.
- Existeix, en general, un compliment de les feines corresponents a cada un.
- Es compleix el què s'ha acordat per a cada sessió.

- A cada sessió hi ha acords/conclusions escrites.
- El material utilitzat és adequat.
- L’ambient de les sessions és positiu.
- Les situacions tenses o de desavinences es superen satisfactòriament.
- Participació:
 - Els participants no saben molt bé com intervenir.
 - Els participants no poden fer gaires aportacions per falta de coneixements.
 - Es participa més d’allò que seria necessari.

CONCLUSIONS

- Capacitat, habilitat i competència - Foto de Ronaldinho
- Comunicació: La base d’una bona comunicació oral és haver preparat/ guionitzat què i com s’ha de dir; ja que l’èxit estarà en “el 10% de la inspiració i el 90% de la transpiració” Elena Cano
- Treball en equip - Proverbi japonès “El cap de qui sobresurt corre perill” ens mostra la importància de la interdependència de les cultures orientals en contraposició amb l’individualisme occidental.
- Competència personal i docent - Ser llum i no jutge.
 - Ser model, no crític.
 - Ser part de la solució, i no part del problema